

Sygn. akt IA Ca 79/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Jan Szachulowicz

Sędziowie: SA Katarzyna Polańska - Farion

SA Jacek Sadowski (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Monika Likos

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2013 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w M.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością

w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 12 lipca 2012 r., sygn. akt XVI GC 508/11

1. ***prostuje zaskarżony wyrok w ten sposób, że z oznaczenia strony powodowej usuwa słowa (...);***

2. ***zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:***

a) zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz Syndyka Masy Upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w M. kwotę 100 527,53 (sto tysięcy pięćset dwadzieścia siedem złotych pięćdziesiąt trzy grosze) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 marca 2010 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 3617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

b) nakazuje pobrać od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Warszawie kwotę 5027 (pięć tysięcy dwadzieścia siedem) złotych tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu;

3. ***zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz Syndyka Masy Upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w M. kwotę 7727 (siedem tysięcy siedemset dwadzieścia siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów za postępowanie odwoławcze.***

Sygn. akt I ACa 79/13

UZASADNIENIE

Syndyk Masy Upadłości (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w M. wniósł o zasądzenie od pozwanego - (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwoty 100.527,53 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 marca 2010 r. do dnia zapłaty. Kwota ta stanowiła należność wynikającą z faktury VAT o nr (...), wystawionej pozwanemu przez spółkę (...) z tytułu sprzedaży oprzyrządowania do maszyn (...). Powód zakwestionował skuteczność kompensaty dokonanej pomiędzy spółką (...) a pozwanym w dniu 16 marca 2010 r., na mocy której wierzytelność z tytułu ceny sprzedaży została umorzona.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 12 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił wniesione powództwo.

Podstawą orzeczenia były następujące ustalenia sądu pierwszej instancji.

W dniu 2 lutego 2009 r. W. B. Spiral (dalej również jako: (...)) oraz M. P. (1), prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. P. (1), zawarli umowę w sprawie udziału w realizacji wspólnej inwestycji produkcji spiral introligatorskich na szpulach, zawieszek do kalendarzy oraz konfekcjonowanych grzbietów introligatorskich. W umowie M. P. zobowiązał się m.in. do zapewnienia materiałów do produkcji, przejęcia umowy leasingowej zawartej przez (...) z (...) N. (...) z siedzibą w W. na maszynę do formowania spiral introligatorskich, odbierania zamówionych wyrobów oraz nieodpłatnego użyczenia maszyn i urządzeń do procesu produkcji, zaś (...) zobowiązała się m. in. do wykonania wyrobów, zorganizowania procesu technologicznego. W dniu 29 maja 2009 r. (...) oraz M. P. (1) zawarli kolejną umowę o wspólnym przedsięwzięciu gospodarczym. W umowie tej firma (...) zobowiązała się do przejęcia pracowników (...) w związku z chwilową utratą płynności finansowej (...), spłaty wymagalnych zobowiązań (...) w kwocie około 300.000 zł w zamian za ustanowienie zabezpieczenia w formie zastawu rejestrowego na maszynach produkcyjnych będących własnością (...). Z kolei (...) zobowiązała się po dniu 1 września 2009 r. do nabywania materiału w 80% od (...), sprzedaży towaru (...) z udzieleniem rabatu. W aneksie do tej umowy z dnia 28 grudnia 2009 r. strony ustaliły, że z uwagi na wypowiedzenie umów leasingu przez finansującego park maszynowy spółki (...), umowa zostaje rozwiązana za porozumieniem stron z dniem 31 grudnia 2009 r. Strony zobowiązały się do podjęcia rokowań w temacie dalszej współpracy, jeśli okaże się możliwe odkupienie parku maszynowego od firmy leasingowej przez M. P.. Jak ustalił sąd okręgowy, M. P. miał w stosunku do spółki (...) wierzytelności z tytułu zapłaconych przez jego firmę faktur wystawionych przez dostawców spółki (...) z tytułu dostawy mediów, surowców do produkcji. Na dzień 16 marca 2010 r. nierozliczona kwota z tytułu tych należności przekraczała 150.000 zł. Powyższe umowy zostały zawarte albowiem, jak wskazał sąd okręgowy, M. P. (1) chciał kontynuować produkcję rozpoczętą przez spółkę (...), w sytuacji gdy w związku z kryzysem i wypowiedzeniem kredytów (...) nie była w stanie nabywać usług i surowców. M. P. (1) uruchomił kredyt obrotowy, tzn. powiększył kredyt już istniejący o 50 %. Jak wskazał sąd okręgowy, M. P. (1) nie chciał utracić rynku, więc przejął kontynuację produkcji i jej finalizację. Chciał kontynuować produkcję i przejąć maszyny, gdyż spółka (...) nie była w stanie spłacać rat leasingu wynikających z czterech umów leasingowych zawartych z pozwanym.

W dniu 16 marca 2010 r. pomiędzy pozwanym a M. P. (1) zawarta została umowa leasingu operacyjnego nr (...). W jej wykonaniu w tym samym dniu DnB N. (...) nabyła od (...) sp. z o.o. za kwotę 289.140 zł oprzyrządowanie (8 sztuk) do maszyny Bielomatik P44-g6 i oddała je M. P. z dniem 16 marca 2010 r. do korzystania. Z tytułu sprzedaży spółka (...) wystawiła pozwanemu fakturę VAT nr (...), w której termin płatności oznaczono na dzień 16 marca 2010 r., a jako formę płatności wskazano kompensatę. W dniu 16 marca 2010 r. spółka (...) i pozwany zawarli porozumienie o przelewie wierzytelności i kompensacie wzajemnych zobowiązań. W treści porozumienia spółka (...) oświadczyła, iż posiada wymagalne zobowiązanie w stosunku do firmy (...) z siedzibą w W., opiewające na kwotę 100.527,53 zł. Pozwany oświadczył, iż powyższa kwota zgodnie z art. 498 k.c. w zw. z art. 509 k.c. zostaje scedowana na jego rzecz przez M. B. (...). Pozwany i spółka (...) oświadczyli, że kompensują kwotę 100.527,53 zł, jako zobowiązanie firmy

(...) Sp. z o.o., w stosunku do (...) Sp. z o.o. z kwotą 289.140 zł, wynikającą z faktury VAT nr (...). W tym samym dniu, to jest 16 marca 2010 r., M. P. (1) oświadczył pozwanemu, iż wyraża zgodę na cesję jego wierzytelności w kwocie 100.527,53 zł oraz zwrócił się o zaliczenie tej kwoty na poczet opłaty wstępnej do umowy leasingu operacyjnego nr (...). Również w dniu 16 marca 2010 r. pozwany Bank (...) S.A. w W., spółka (...) oraz M. P. (1) zawarli porozumienia, na mocy których Bank (...) S.A. cofnął złożone w stosunku do spółki (...) oświadczenia o wypowiedzeniu umów leasingu, spółka (...) przełała na M. P. (1) wszelkie prawa z umów leasingu, zaś M. P. (1) przejął wszelkie obowiązki spółki (...) wynikające z umów leasingu. M. P. (1) na dzień podpisywania porozumienia o przelewie wierzytelności i kompensacie wzajemnych zobowiązań był udziałowcem spółki (...), a do grudnia 2008 r. pełnił funkcję Prezesa Zarządu tej spółki. Nadto M. P. (1) jest synem T. P., który pełnił funkcję Prezesa Zarządu spółki W. w dacie zawierania porozumienia kompensacyjnego. (...) spółki (...) na ten dzień byli również: G. P. (matka M. P. (1)) oraz B. R. i F. P. (rodzeństwo T. P.). W dniu 10 maja 2010 r. spółka (...) wynajęła pomieszczenia produkcyjne M. P. (1) za kwotę 100 zł netto miesięcznie.

W dniu 9 września 2010 r., na skutek wniosku wierzyciela - (...) Sp. z o.o. w G., złożonego w dniu 18 czerwca 2009 r., Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu ogłosił upadłość (...) Sp. z o.o. z siedzibą w M., obejmującą likwidację majątku dłużnika. Jednocześnie sąd ustanowił syndyka masy upadłości w osobie O. O.. W dniu 7 lutego 2011 r. pozwany złożył wniosek o wyłączenie z masy upadłości przedmiotów majątkowych objętych m.in. fakturą VAT (...) i we wniosku tym powołał się m.in. na okoliczności dokonania kompensaty kwoty 100.527,53 zł, jako formy zapłaty za należność wynikającą z przedmiotowej faktury VAT. Pismem z dnia 24 czerwca 2011 r. powód wezwał pozwanego do uregulowania dochodzonej pozewem należności.

W świetle powyższych ustaleń sąd okręgowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Jak wskazał, powód kwestionował skuteczność kompensaty dokonanej pomiędzy upadłą spółką a pozwanym w dniu 16 marca 2010 r., na mocy porozumienia o przelewie wierzytelności i kompensacie wzajemnych zobowiązań dotyczącej kwoty 100.527,53 zł, wynikającej z faktury VAT nr (...). W ocenie sądu okręgowego podnoszone w tym zakresie przez powoda zarzuty są nieskuteczne.

Powód twierdził, że zawarte porozumienie nie wskazuje tytułu powstania kompensowanego zobowiązania oraz niezłączone zostały dokumenty źródłowe (księgowe) potwierdzające istnienie takiego zobowiązania. Niewskazana została również data zawarcia umowy przelewu, niezłączono tej umowy do porozumienia, zapis o kompensacie brzmiał „zobowiązanie z zobowiązaniem”. Powód wywodził również, że na dzień podpisania porozumienia nie istniało wymagalne zobowiązanie upadłego w stosunku do M. P. (1) w kwocie 100.527,53 zł. Powód wskazywał również na okoliczności dotyczące osobistych powiązań pomiędzy M. P. (1), a podpisującym porozumienie prezesem zarządu upadłego T. P. oraz na fakt pełnienia przez M. P. (1) do grudnia 2008 r. funkcji prezesa zarządu upadłego oraz posiadania udziałów upadłego. Ponadto na dzień zawarcia porozumienia współnikami upadłego byli G. P. (matka M. P. (1)) oraz B. R. i F. P. (rodzeństwo T. P.). W końcu, powołując się na okoliczności zawarcia porozumienia, polegające na przejęciu przez M. P. (1) aktywności gospodarczej upadłego z wykorzystywaniem wyleasingowanych przez niego urządzeń, budynków i majątku, powód wskazywał, że działania pozwanego miały na celu wyprowadzenie majątku ze spółki (...).

Sąd okręgowy zarzutów tych nie podzielił. W ocenie sądu okręgowego nie można zgodzić się z powodem, że strony nie wskazały istnienia kompensowanych zobowiązań. Z treści porozumienia wynika bowiem wprost, że przedmiotem potrącenia było wymagalne zobowiązanie pozwanego przeciwko spółce (...) w kwocie 100.527,53 zł, które zostało nabyte przez pozwanego od M. P. (1) w drodze przelewu oraz kwota wynikająca z faktury VAT nr (...). Jednocześnie – jak stwierdził sąd okręgowy – pozwany wykazał, że na dzień podpisania porozumienia istniało wymagalne zobowiązanie upadłego w stosunku do M. P. (1) w kwocie 100.527,53 zł. Z zeznań świadka M. P. (1), świadka P. B. (1) oraz zestawienia transakcji wynika, że M. P. (1) miał w stosunku do upadłego wierzytelności z tytułu zapłaconych przez jego firmę faktur, wystawionych przez dostawców upadłego z tytułu dostawy mediów oraz surowców do produkcji. Jak wskazał sąd okręgowy, na dzień 16 marca 2010 r. nierozliczona kwota z tytułu tych należności przekraczała kwotę 150.000 zł. W efekcie w ocenie sądu okręgowego oświadczenie o potrąceniu było skuteczne – treść porozumienia o przelewie wierzytelności i kompensacie wzajemnych zobowiązań świadczy o tym, że obie strony były świadome, jakie konkretnie wierzytelności przedstawiają do potrącenia, jakie jest ich źródło oraz że

są one wymagalne. W oświadczeniach o potrąceniu strony wyraźnie wskazały wysokość potrącanych wierzytelności, a w przypadku wierzytelności przysługującej upadłemu także numer faktury. Bez znaczenia, w ocenie sądu okręgowego, pozostaje określenie przez strony potrącanych wierzytelności jako „zobowiązania”. Z istoty dokonywanej czynności prawnej wynika bowiem bezspornie, że stronom porozumienia chodziło właśnie o wierzytelności. Do skuteczności potrącenia nie było również wymagane załączenie przez strony porozumienia dokumentów źródłowych (księgowych), potwierdzających istnienie zobowiązania. Ustawodawca nie przewiduje obowiązku dołączenia takich dokumentów dla skuteczności potrącenia. Oświadczenia o przelewie wierzytelności zostały złożone w treści samego porozumienia stron. Pozwany oświadczył mianowicie, iż kwota 100.527,53 zł zostaje scedowana na jego rzecz przez M. B. (...), zgodnie z art. 509 k.c. W myśl tego przepisu, wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Przepis ten nie uzależnia zatem ważności przelewu wierzytelności od zachowania szczególnej formy prawnej. Także w tym przypadku wystarczy spełnienie wymogów określonych w art. 61 § 1 k.c., czyli dojście oświadczenia o przelewie do drugiej strony, co może nastąpić np. ustnie lub per facia concludentia. W przypadku jednak wierzytelności stwierdzonej pismem, zgodnie z art. 511 k.c., jej przelew powinien zostać również stwierdzony pismem. Ustawodawca nie wprowadza jednak w takiej sytuacji sankcji nieważności, a jedynie przewiduje ograniczenia w ewentualnym sporze co do dopuszczalności dowodu ze świadków lub dowodu z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności. Ograniczenia te nie mają jednak zastosowania do czynności prawnych w stosunkach między przedsiębiorcami (art. 74 § 1 i 3 k.c.). W niniejszej sprawie, jak wskazał sąd okręgowy, oświadczenie o potrąceniu zostało złożone w formie pisemnej w treści porozumienia. Co więcej, w dniu 16 marca 2010 r. M. P. (1) (dłużnik) oświadczył pozwanemu, iż wyraża zgodę na cesję jego wierzytelności od upadłego w kwocie 100.527,53 zł oraz zwrócił się o zaliczenie tej kwoty na poczet opłaty wstępnej do umowy leasingu operacyjnego nr (...). W tej sytuacji, zdaniem sądu okręgowego, nie było potrzeby ani dodatkowego wskazywania przez strony daty zawarcia umowy przelewu, ani też załączenia odrębnej umowy przelewu do porozumienia. Zdaniem sądu okręgowego nie zasługiwały również na uwzględnienie twierdzenia powoda, który wskazywał na bezskuteczność dokonanego potrącenia ze względu na powiązania rodzinne pomiędzy M. P. (1), a spółką (...) – to jest członkami jej zarządu i wspólnikami. W szczególności nie znajduje w tym zakresie zastosowania przepis art. 128 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze. Nie zostały również udowodnione, ani sprecyzowane zarzuty dotyczące okoliczności zawarcia porozumienia – zarzut działań mających na celu przejęcie przez M. P. (1) aktywności gospodarczej upadłego z wykorzystywaniem wyleasingowanych przez niego urządzeń, budynków i majątku i tym samym wyprowadzenie majątku ze spółki (...). Jak wskazał sąd okręgowy, okoliczności te nie dotyczą bezpośrednio pozwanego – nie może on ponosić skutków ewentualnych uchybień w tym zakresie. Nie sposób więc uznać, że takie okoliczności miały znaczenie dla skuteczności dokonanego potrącenia. Z tych wszystkich względów sąd okręgowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Apelację od wydanego wyroku złożyła strona powodowa, zaskarżając go w całości i wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 100.527,53 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17.03.2010r. do dnia zapłaty, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W apelacji zawarte zostały następujące zarzuty naruszenia prawa procesowego, które w ocenie skarżącego miały wpływ na wynik sprawy:

1) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolne oraz sprzeczne z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a także dokonane z pominięciem zeznań w charakterze strony powodowej syndyka masy upadłości, ustalenie, iż pozwany udowodnił fakt zapłaty za należność powoda, wynikającą z faktury VAT nr (...), która miała być dokonana poprzez potrącenie wierzytelności wobec upadłego (...) Sp. z o.o., nabytej od M. P. (1), mimo iż :

a) wierzytelność będąca przedmiotem potrącenia nie została skon-kretyzowana ani poprzez jednoznaczne wskazanie tytułu jej powstania oraz wskazanie dokumentów księgowych, z których takie zobowiązanie miałoby wynikać;

b) nie mogły powstać w relacji pomiędzy M. P. (1) a upadłym żadne wierzytelności M. P. (1) wobec upadłego w okresie od 18.12.2008r. (tj. w okresie sześciu miesięcy poprzedzające datę złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości), które

to wierzytelności mogłyby być skutecznie przelane na pozwanego - z uwagi na bezskuteczność czynności prawnych odpłatnych (z których miałyby wynikać takie wierzytelności), zdziałanych pomiędzy upadłym a M. P. (1) - stosownie do treści art. 128 § 2 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze;

2) naruszenie art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, iż pozwany udowodnił fakt zapłaty, przez potrącenie swojej wzajemnej wierzytelności z wierzytelnością upadłego wynikającą z faktury VAT nr (...), mimo, iż pozwany nie wskazał wierzytelności przedstawianej do potrącenia, ani w odpowiedzi na pozew, ani w późniejszym toku postępowania i nie udowodnił również istnienia i wysokości wierzytelności przedstawianej do potrącenia, a powód zaprzeczył istnieniu takiej wierzytelności.

3) naruszenie art.98 k.p.c § 1 k.p.c. w związku z art. 144 Prawa upadłościowego i naprawczego, poprzez przyjęcie, iż legitymację procesową czynną w niniejszej sprawie posiada identyfikowany z imienia i nazwiska O. O., działający jako Syndyk Masy Upadłości(...), i zasądzenie solidarne kosztów zastępstwa procesowego od tak określonego powoda.

Rozpoznając sprawę w granicach zaskarżenia sąd apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja powoda jest zasadna. Powód dochodził w tej sprawie zapłaty części ceny z tytułu sprzedaży na rzecz pozwanego oprzyrządowanie (8 sztuk) do maszyny Bielomatik P44-g6. Strona pozwana w toku postępowania podniosła zarzut umorzenia tej wierzytelności na skutek dokonanego pomiędzy stronami potrącenia. Zgodnie z ogólnymi zasadami rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 k.c.), to na stronie pozwanej ciążył obowiązek wykazania tej okoliczności. Stronę pozwaną obciążało również ryzyko procesowe jej niewykazania.

Podstawowym warunkiem skutecznego potrącenia jest istnienie wierzytelności stanowiącej przedmiot dokonanego potrącenia. W toku procesu strona powodowa kwestionowała wierzytelności przedstawionej do potrącenia przez pozwaną spółkę. Sąd okręgowy istnienie tej wierzytelności uznał za udowodnione. W ocenie sądu pierwszej instancji strona pozwana wykazała, że w drodze umowy cesji nabyła od M. P. (1) jego wierzytelność względem spółki (...) na kwotę 100.527,53 zł. Sąd okręgowy uznał również, że istnienie wierzytelności stanowiącej przedmiot cesji, a więc wierzytelności M. P. (1) względem spółki (...), zostało przez pozwanego wykazane. W tym zakresie skarżący skutecznie postawił zarzut naruszenia przez sąd pierwszej instancji art. 233 § 1 k.p.c., zasadnie kwestionując ocenę dowodów dokonaną w tej sprawie przez sąd okręgowy. Podzielić należy stanowisko apelacji, że materiał dowodowy zgromadzony w tej sprawie nie uzasadnia ustalenia, tak jak poczynił to sąd pierwszej instancji, że istniała wierzytelności M. P. (1) względem spółki (...), która następnie została zbyta przez M. P. na rzecz pozwanej spółki i ostatecznie potrącona z wierzytelnością spółki (...) z tytułu umowy sprzedaży zawartej przez spółkę (...) ze spółką (...). W ocenie sądu apelacyjnego strona pozwana nie zdołała wykazać istnienia wierzytelności M. P. (1) względem spółki (...). Tym samym nie zostało wykazane istnienie wierzytelności stanowiącej przedmiot potrącenia z wierzytelnością spółki (...) z tytułu umowy sprzedaży.

Na tę okoliczność strona pozwana przedstawiła w istocie trzy dowody: zeznania świadków M. P. (1) (k. 127-128) i P. B. (1) (k. 128-129), a także dokument prywatny w postaci zestawienia transakcji pomiędzy firmą (...) a spółką (...) (k. 137). Trafnie skarżący kwestionuje ocenę tych dowodów przedstawioną przez sąd pierwszej instancji.

Przede wszystkim wskazać należy, że zgodnie z art. 245 k.p.c. dokument prywatny, a taki charakter ma złożone przez świadka P. zestawienie „transakcji (...) stanowi dowód jedynie tego, że osoba podpisana pod tym dokumentem, to jest M. L., złożyła oświadczenie o treści zawartej w tym dokumencie. W przeciwieństwie do dokumentu urzędowego dokument prywatny nie jest natomiast dowodem na okoliczności zawarte w jego treści. Tym samym błędnie sąd okręgowy uznał, że treść tego dokumentu stanowi dowód istnienia wskazanych w nim wierzytelności. Niezależnie od tego, co trafnie podnosi skarżący, treść tego dokumentu pozostaje w sprzeczności z zeznaniami przesłuchanych w tej sprawie świadków M. P. (1) i P. B. (1). Dokument ten, na który w swoich zeznaniach powoływał się M. P. (1), wskazuje bowiem na transakcje sprzedaży, jakie miały miejsce pomiędzy firmą (...) P. a spółką (...) i które miały stanowić źródło zobowiązań spółki (...) w stosunku do M. P.. Z kolei z treści zeznań świadka M. P. wynika, że wierzytelność ta powstała z uwagi na płacenie przez niego za spółkę (...) należności z tytułu dostawy mediów oraz należności dla dostawców. Natomiast świadek P. B., wskazał, że ta wierzytelność powstała na skutek rozliczeń pomiędzy dostawcami drutu,

które zostały spłacone przez M. P.. Oceniając zeznania tych świadków wskazać należy na ich znaczną ogólnikowość. Świadkowie, w szczególności świadek M. P. (1), nie potrafili wskazać konkretnego tytułu, czy czynności prawnych, które stanowiłyby podstawę powstania wierzytelności M. P. w stosunku do spółki (...). Ponadto oceniając zeznania tych świadków sąd okręgowy pominął zarówno zeznania O. O. – przesłuchanego w charakterze strony (k. 147-149), jak i cały kontekst związany z funkcjonowaniem i składem osobowym spółki (...) oraz charakterem relacji łączących tę spółkę z M. P. (1). Odnośnie tych kwestii wskazać należy, że z zeznań syndyka masy upadłości spółki (...) wynika, że brak jest jakiegokolwiek dokumentacji świadczącej o powstaniu zobowiązań spółki (...) w stosunku do M. P. (1), brak również potwierdzenia faktu zaspokojenia dostawców spółki przez M. P.. Zważywszy należy, że znajdująca się obecnie w upadłości spółka (...), co ustalił zresztą sąd okręgowy, ma charakter spółki rodzinnej – prezesem zarządu spółki był M. P. (1), funkcję tę następnie przejął jego ojciec T. P., zaś współnikami spółki poza M. P. (1) byli: G. P. (matka M. P. (1)) oraz B. R. i F. P. (rodzeństwo T. P.). Jak wynika z zeznań O. O., działania rodziny P., po tym, jak wystąpiły problemy (...) spółki (...), zmierzały do przeniesienia działalności spółki oraz jej majątku na firmę prowadzoną przez M. P. (1). Świadczy to tym zarówno fakt wynajęcie M. P. (1) powierzchni produkcyjnej i (...) spółki (...) za symboliczną w istocie kwotę 100 zł miesięcznie, jak i treść szeregu trójstronnych porozumień zawartych w dniu 16 marca 2010 r., a więc już po wniesieniu wniosku o upadłość spółki (...) – pomiędzy spółką (...), M. P. (1) a pozwaną w tej sprawie spółką (...). Jak wskazał syndyk O. O., z dokumentacji (...) spółki (...) wynika, że od 2008 r. narastało lawinowo zadłużenie upadłej spółki, zaś majątek spółki przekazywany był firmie (...). W świetle tych okoliczności za nielogiczne i tym samym niewiarygodne uznać należy zapewnienia M. P. (1), że regulował on zobowiązania spółki (...) w stosunku do jej dostawców.

Niezależnie od powyższego, wbrew ocenie dokonanej przez sąd okręgowy, z przedstawionych przez stronę pozwaną dowodów nie wynika podstawa faktyczna i prawna powstania wierzytelności M. P. (1) względem spółki (...). Nawet gdyby podzielić ustalenia sądu okręgowego, że M. P. (1) faktycznie regulował za spółkę (...) jej zobowiązania wobec osób trzecich, sam ten fakt nie stanowi podstawy do powstania wierzytelności M. P. w stosunku do spółki (...). Istniejąca w polskim prawie cywilnym instytucja subrogacji ustawowej przewiduje możliwość wstąpienia osoby trzeciej w miejsce zaspokojonego wierzyciela jedynie w ściśle określonych wypadkach – jeżeli osoba trzecia płaci cudzy dług, za który jest odpowiedzialna osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi, jeżeli osobie trzeciej przysługuje prawo, przed którym spłacona wierzytelność ma pierwszeństwo zaspokojenia, jeżeli działa za zgodą dłużnika w celu wstąpienia w prawa wierzyciela, przy czym zgoda dłużnika powinna być pod rygorem nieważności wyrażona na piśmie, w końcu, jeżeli przewidują to przepisy szczególne (art. 519 k.c.). W okolicznościach rozpoznawanej sprawy brak jakichkolwiek dowodów wystąpienia któregoś z tych przypadków. W szczególności zaś brak pisemnej zgody dłużnika (spółki (...)) na spłatę przez M. P. wierzytelności osób trzecich w celu wstąpienia w ich prawa. W końcu nie można również uznać, na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego i twierdzeń stron, że po stronie M. P. w związku z hipotetyczną zapłatą zobowiązań spółki (...), powstały jakiegokolwiek wierzytelności oparte na przepisach o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia lub na przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu.

W świetle powyższego zasadne są zarzuty apelacji kwestionujące ustalenia sądu okręgowego co do istnienia wierzytelności M. P. w stosunku do spółki (...). Tym samym brak jest podstaw do przyjęcia skutecznej cesji tej (tych) wierzytelności pomiędzy M. P. a pozwaną spółką i w efekcie uznania za skuteczne oświadczenia o potrąceniu dokonanego przez pozwaną spółkę w stosunku do spółki (...). Ryzyko procesowe niewykazania tych okoliczności obciążało w tej sprawie pozwanego, zaś pozwany nałożonemu na niego ciężarowi procesowemu nie sprostał (art. 6 k.c.).

W świetle powyższych ustaleń i rozważań za bezprzedmiotowe uznać należy pozostałe zarzuty zawarte w apelacji powoda – zarzut naruszenia art. 128 § 2 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze (brak ustaleń co do czynności prawnej, która mogłaby podlegać ocenie w świetle tego przepisu) oraz art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 144 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze (zasada akcesoryjności kosztów procesu). Podzielając jednak zarzut skarżącego co do nieprawidłowego oznaczenia strony powodowej w wyroku sądu pierwszej instancji, sąd apelacyjny na podstawie art. 350 k.p.c. sprostował z urzędu tę oczywistą niedokładność.

Mając powyższe okoliczności na uwadze uznać należy, że nadal istnieje wymagalne zobowiązanie powoda w stosunku do pozwanego o zapłatę kwoty 100.527,53 zł tytułem nieuiszczonej części zapłaty za nabycie w drodze umowy sprzedaży oprzyrządowania do maszyn „Bielomatik”, zgodnie z fakturą VAT o nr (...) z dnia 16 marca 2010 r. Tym samym na podstawie art. 535 k.c. kwota ta należna jest powodowi. Odsetki ustawowe z tytułu opóźnienia w zapłacie należą się powodowi, zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k.c. Zważywszy, że termin płatności został wskazany na fakturze sprzedażowej (k. 17), opóźnienie pozwanego należy liczyć od dnia 17 marca 2010 r.

Z tych względów sąd apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił w całości zaskarżony wyrok. Zważywszy na zasadę akcesoryjności kosztów procesu, zmianie podlegało również rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji w tym zakresie, stosownie do ostatecznego wyniku tej sprawy. Zasada odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 § 1 k.p.c.) była również podstawą zasądzenia kosztów za drugą instancję. Na koszty strony powodowej składały się: opłata od apelacji (kwota 5027 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego (kwota 2700 zł), ustalone w stawce minimalnej, zgodnie z § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.